

HÍRLEVÉL

AZ MBFH ÉS AZ MFGI IDŐSZAKOS KIADVÁNYA

2016/3

Magyar Bányászati és Földtani Hivatal **HÍRLEVÉL** Magyar Földtani és Geofizikai Intézet

TARTALOM

Koncessziós hírek	1
Záruló pályázatok, további lehetőségek	1
Jogszabályfigyelő	3
Nyersanyagok	3
Nyersanyagárok – nemzetközi kitekintés	3
Hazai hírek	4
Beszámoló a 66. központi Bányásznapról	4
A Magyarhoni Földtani Társulat Földtudományi Vándorgyűlése és Kiállítása	4
Közvélemény-kutatás a bányászatról	5
Nemzetközi kapcsolatok	6
Nopcsa Ferenc emléktábla avatás	6
Sikerrel zárt a Magyar-Mexikói TÉT pályázat	7
NFM-MBFH-MFGI delegáció látogatása Lengyelországban	7
Az Európai Bányahatósági Vezetők éves találkozója Bukarestben	8
Hasznos információk	9
A MFGI Országos Földtani és Geofizikai Szakkönyvtára	9
Magyarország bányászati múzeumai, gyűjteményei	10
3. rész: Dornay Béla Múzeum, Bányászati kiállítóhely, „Salgótarjáni Bányamúzeum”	10
Rendezvények a közeljövőben	11

Koncessziós hírek

Záruló pályázatok, további lehetőségek

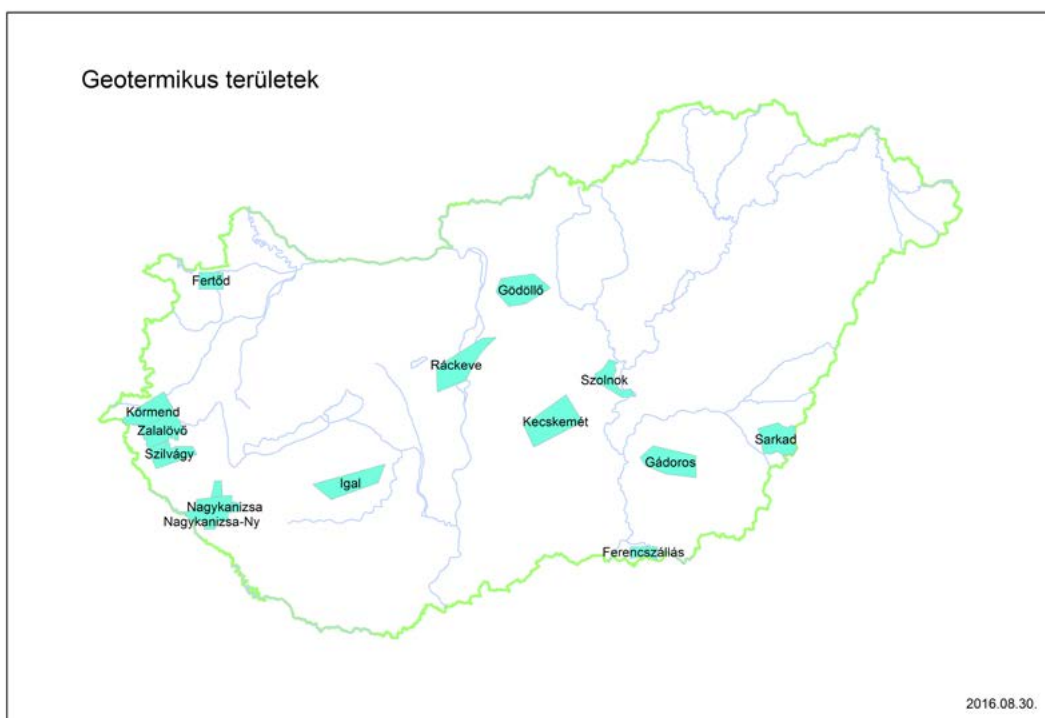
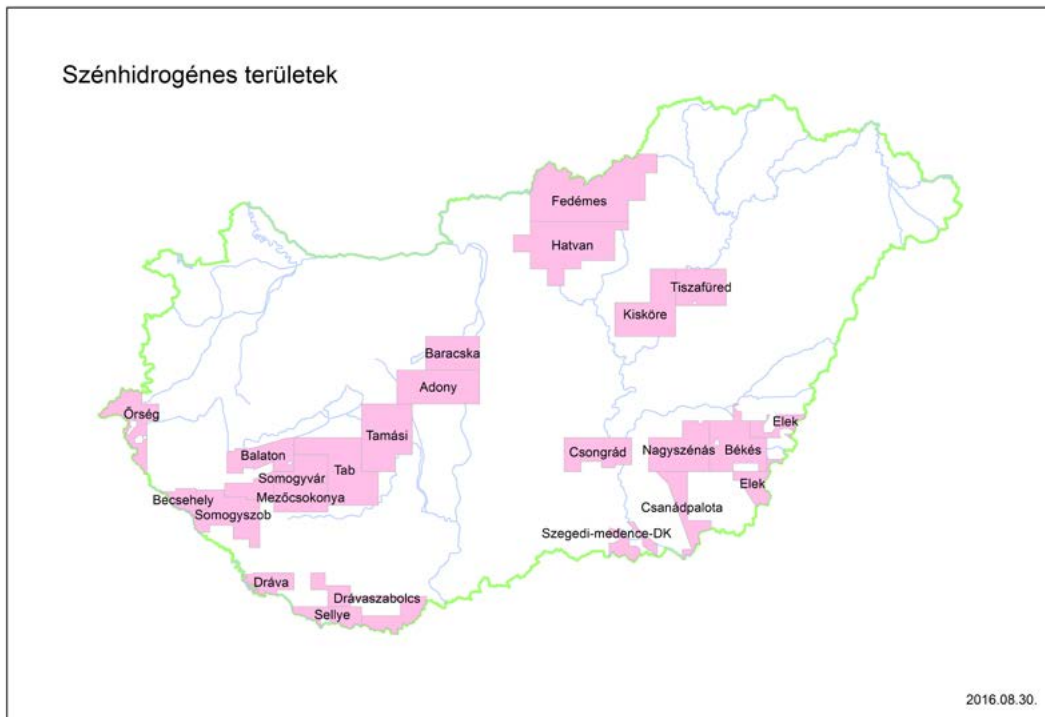
A Hírlevél előző számában ismertetett pályázatok szeptember 27-én, illetve 28-án lezárulnak. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a jövőben is készül pályázatok kiírására, amihez a területek előkészítése a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal irányításával folyamatosan zajlik.

A Bt. 9 § (2) szerint koncessziós pályázat kiírásának feltétele érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálat elvégzése, amelyet a 103/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet szabályoz az ásványi nyersanyag és a geotermikus energia természetes előfordulási területének komplex érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálatáról címen. Az MBFH és MFGI ez idáig 1 érces, 2 szenes, 17 geotermális

és 30 szénhidrogén terület vizsgálatáról készített jelentést, utóbbi 47 db koncesszióra javasolt területrészt jelent; a jelentések megtekinthetők itt: <http://www.mbfh.hu/home/html/index.asp?msid=1&sid=0&hkl=538&lng=1>

Ugyanitt – illetve jelen Hírlevélben is – bemutatunk két térképet azokról a területekről, amelyek rendelkeznek lezárt vizsgálati jelentéssel, és koncessziós eljárásban nem érintettek. A vállalkozók közülük közvetlenül pályáztatásra javasolhatnak területeket, de természetesen más területek előkészítését is indítványozhatják. Jelenleg további 7 vizsgálat van folyamatban, ezek elkészültéről a Hírlevélben később beszámolunk.

Dr. Ó. Kovács Lajos, Dr. Braun Alexandra (MBFH)

Lezárt komplex érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálatról szóló jelentéssel rendelkező (koncessziós szerződéssel nem védett és koncessziós pályáztatás alatt nem álló) területek vázlatos térképei

Jogszábflyfigyelő

A Kormány az 1312/2016. (VI. 13.) Korm. határozatával a központi hivatalok és a költségvetési szervi formában működő minisztériumi háttérintézmények felülvizsgálásával kapcsolatos intézkedésekről szóló jogszábflyt alkotta meg, amely az 1. melléklet 10. pont g) alpontjában arról rendelkezik, hogy a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (a továbbiakban: MBFH), valamint a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet vonatkozásában a bányászati igazgatás fejlesztési koncepcióját a nemzeti fejlesztési miniszter, mint felelős 2017. január 1-jei határidővel készítse el.

Dr. Braun Alexandra (MBFH)

Nyersanyagok

Nyersanyagárak – nemzetközi kitekintés

Nemesfémek

A nemesfémek közül az elmúlt 3 hónapban az arany ára bizonyult a legváltozékonyabbnak és egyben ez mutatta a legnagyobb mértékű emelkedést is. Az ezüst és a palládium piacán stabilabb ármozgást, de lassabb ütemű növekedést lehetett regisztrálni.

Színesfémek

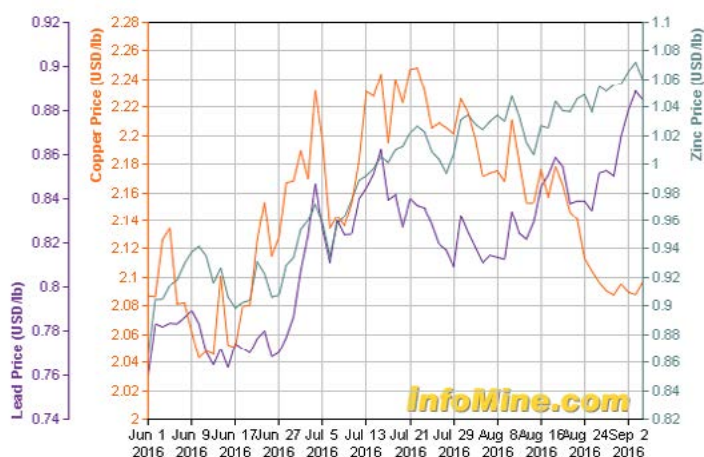
Az aranyhoz hasonlóan a színesfémek árának alakulásában is jelentős változékonyosság volt tapasztalható az elmúlt 3 hónapban. Az ólom- és a cinkárak alapvetően növekvő

trendet mutattak, míg a réz ára a június-júliusi, erősen változékony növekedést követően augusztus végén 2,08 USD/uncia-ig csökkent.

Szénhidrogének

COPPER PRICE - ZINC PRICE - LEAD PRICE
Jun 1, 2016 - Sep 6, 2016

A kőolaj (Brent) hordónkénti ára június elején még 50 USD körül mozgott, ami július végéig 42 USD-ig csökkent. A lokális mélyponttól való elrugaszkodást követően jelenleg 46-48 USD között ingadozik az ára. Eközben a fölgáz ára erősen ingadozó, de emelkedő trendben mozogva az időszak eleji 2,35 USD/mmBTU-ról szeptember elejére 2,75 USD/mmBTU-ra nőtt.

CRUDE OIL PRICE - NATURAL GAS PRICE
Jun 1, 2016 - Sep 7, 2016

Takács Ágnes (NFM)

Hazai hírek

Beszámoló a 66. központi Bányásznapról

Több év után ismét Gyöngyösön került megrendezésre a 66. Bányásznap központi ünnepe. A bányásztársadalom e jelentős eseményének szervezői a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, a Magyar Bányászati Szövetség, a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, valamint házigazdaként a Mátrai Erőmű Zrt. voltak.

Az elnökségben helyet foglalt Dr. Aradszki András államtitkár (NFM), Dr. Fónagy János államtitkár (NFM), Dr. Valaska József, a Mátrai Erőmű Zrt. Igazgatóságának elnöke, Zelei Gábor elnökhelyettes (MBFH), Szakál Tamás, az MBSZ elnöke, Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke, Dr. Nagy Lajos, az OMBKE elnöke, Dr. Szűcs Péter, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánja, valamint Dr. Zoltay Ákos, az MBSZ főttkára.

Az ünnepeket – bevezető szavaltat után – Rabi Ferenc nyitotta meg, az ünnepi beszédet az NFM energetikáért felelős államtitkára, dr. Aradszki András tartotta. Ismertette a bányászat teljes spektruma előtt álló feladatokat, szólt a várható változásokról, amik a bányászati/földtani szakigazgatást is érintik, valamint a kormányzati szándékokról.

Az ünnepeket köszöntette Dr. Valaska József, a Mátrai Erőmű Zrt. Igazgatóságának elnöke, Szakál Tamás, az MBSZ elnöke, valamint Dr. Nagy Lajos, az OMBKE elnöke.

Az ünnepi hozzászólásokat kitüntetések átadása követte. Sor került a „Kiváló Bányász” és a „Miniszteri Elismerő Oklevél” miniszteri elismerések, valamint Bányász Szolgálati Oklevelek és BDSZ kitüntetések átadására. Az ünnepség házigazdájaként Dr. Valaska József „Heller László Díjat” adott át Dr. Aradszki András államtitkárnak.

A bányafelügyelet és az MFGI munkatársai közül az alábbiak részesültek Miniszteri Elismerő Oklevélben:

Gross Tamás, a Baranya Megyei Kormányhivatal bányafelügyeleti főmunkatársa,

Dr. Horváth Zoltán, a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet főosztályvezetője,

Kiripolszki Jánosné, a Pest Megyei Kormányhivatal bányafelügyeleti ügyintézője,

Dr. Kovács Gábor, a Veszprém Megyei Kormányhivatal bányafelügyeleti vezető tanácsosa,

Dr. Lebó Györgyi, a BAZ Megyei Kormányhivatal bányafelügyeleti főtanácsosa,

Ondok Ferenc István, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal bányafelügyeleti mérnöke,

Zsadányi Éva, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal geofizikai adattári szakreferense.

A kitüntetetteknek gratulálunk!

Dr. Katona Gábor (MBFH)

A Magyarhoni Földtani Társulat Földtudományi Vándorgyűlése és Kiállítása

A Magyarhoni Földtani Társulat 2016. augusztus 24. és 27. között tartotta Földtudományi Vándorgyűlését és Kiállítását „Természeti erőforrásaink az észak-magyarországi térségben” címmel. A házigazda a Sárospataki Református Teológia Akadémiája, a rendezvény fővédnöke Hörccsik Richárd országgyűlési képviselő volt.

A nyitó és záró napon a résztvevők egy-egy kiránduláson vettek részt, megismerkedve a környék földtani felépítésével, földtani emlékeivel és olyan kultúrtörténeti érdekességeivel, mint például a Vizsolyon megtekinthető Károli Biblia. A program záró kirándulásán, Pálházán került sor a Liffa Aurél emléktáró felavatására. Az új földtani-bányászati emlékhely bejáratát Benke István tervezte, és benne egy magyar csille is helyet kapott.

A két szakmai napon 59 elméleti és gyakorlati témájú előadás hangzott el három szekcióra osztva. Az MBFH részéről Prakfalvi Péter tartott előadást „Aktív bányászat és bányászattörténeti emlékek a Novohrad-Nógrád Geopark területén” címmel.

A rendezvényen több új könyv bemutatásra került. Erre az alkalomra jelent meg például az a kötet, amely

Dr. Székyné Dr. Fux Vilmának, a Tokaji-hegység neves kutatójának állít emléket, születésének 100., és egyben halálának 10. évfordulójára.

A mind szakmai, mind szervezés szempontjából kimagasló színvonalú Vándorgyűlés kiváló lehetőséget nyújtott a résztvevők szaktudásának gazdagítására és szakmai kapcsolatainak bővítésére.

Zsadányi Éva (MBFH)

Közvéleménykutatás a bányászatról

A hazai bányászat újraindításával és fejlesztésével kapcsolatban a Századvég Gazdaságkutató Zrt. felmérést készített 2016. július 3-6. között 823 véletlenszerűen kiválasztott felnőtt korú személy körében. A kutatás során a következő kérdéseket vizsgálták:

1. Ön szerint milyen típusú erőművel lehet ma a legolcsóbban áramot termelni?
2. Mennyire bízik Ön abban, hogy a következő öt évben Magyarország megfelelő mennyiségű gázzal és árammal fog rendelkezni?
3. Helyesnek tartaná, ha Magyarországon újraindulna a bányászok képzése?
4. Helyesnek tartaná, ha állami program indulna a magyarországi bányászat újraindítására, fejlesztésére?
 - a. Elsősorban miért tartaná helyesnek?
 - b. Elsősorban miért nem tartaná helyesnek?
5. Mennyire tartaná elfogadhatónak a szénbányászat újraindítását Magyarországon, ha a kibányászott szenet nem elégetnék, hanem azt a vegyipar használná fel?
6. Mennyire értene egyet azzal, ha Magyarországon palagáz-kitermelést folytatnának?
7. Milyen mértékben javítaná a véleményét, ha a Magyar Tudományos Akadémia igazolná, hogy a palagáz-kitermelés nem okoz környezeti és egészségügyi károkat?

A válaszokból kiderül, hogy:

 - A felmérésben résztvevők 49,4 százalékának véleménye szerint a megújuló energiát hasznosító erőművekkel lehet a legolcsóbban áramot termelni, míg

az atomerőmű által termelt villamos energiát tartják a második legolcsóbbnak (27,5 százalék). A hivatalos adatok a többségi lakossági véleményt nem támasztják alá, mivel a megújulóenergia-termelés a legdrágább.

- A megkérdezettek 77,3 százalékának véleménye szerint hazánk az elkövetkező öt évben elegendő mennyiségű gázzal és villamos energiával fog rendelkezni.
- A válaszadók 73,6 százaléka egyértelműen támogatja, hogy a Kormány valamilyen formában újraindítsa vagy fejlessze a hazai bányászatot.
- Az idősebb korosztályok (30-60+ évesek) egyértelműen jobban pártfogolják a bányászatot célzó program elindítását (46-65 százalék), míg a fiatalabbaknál (18-29 éveseknél) ez az arány mindössze 31,7 százalék.
- Az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők erősebben (60-61,1 százalék) támogatják a bányászat és a bányászok képzés újraindítását. A magasabb végzettségűek a hazai ásványkincsvagyon hasznosításának jelentőségét is kiemelik válaszaikban (38-41 százalék). A hazai ásványkincs védelmét a válaszadók szintén fontosnak tartják.
- A bányászati program kialakítását nem támogatók döntésüket elsősorban környezetvédelemmel kapcsolatos agggodalmakkal (20,8 százalék) indokolták, másodsorban a vélt, magas egészségkárosító kockázattal (13,8 százalék) támasztották alá.
- A felmérésben résztvevők 77,2 százaléka valamilyen formában segítené a bányászok képzés újraindítását (iskolai végzettség alapján vett szegmentáció szerint az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők nagyobb mértékben pártolnák).
- A lakosság inkább (68,9 százalékban) valamilyen formában a vegyipari hasznosítást támogatná, mint az energetikai célút, mivel ennek környezetszennyező hatása kisebb.
- A válaszadók 50,9 százaléka egyértelműen támogatná a hazai palagáz-kitermelés felfuttatását, míg a megkérdezettek 30,1 százaléka egyértelműen ellenzi ezt.
- Amennyiben a Magyar Tudományos Akadémia igazolni tudná, hogy a palagáz-kitermelés nem okoz kör-

nyezeti és egészségügyi kockázatot, abban az esetben a támogatók köre 69 százalékra emelkedne.

A közvéleménykutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a bányászatról a lakosságban országos szinten pozitív kép él. A középkorú vagy annál idősebb korosztályban, és főként a korábban bányászattal foglalkozó térségekben ez a beállítottság rendkívül erős.

Veres Imre (MBFH)

Nemzetközi kapcsolatok

Nopcsa Ferenc emléktábla avatás

Hosszas előkészítés után, 2016. június 17-én került sor Nopcsa Ferenc (1877-1933), intézetünk volt igazgatója emléktáblájának felavatására Albániában. Nopcsa Ferenc azon túl, hogy világszerte elismert őslénytan kutató volt, földtani kutatásokat végzett Észak-Albániában, valamint az albán néprajz, nyelv és történelem leírásában is nemzetközi szintű eredményeket ért el. A századelőn végzet szakmai tevékenységei miatt személyét máig nagy tisztelet és elismerés övezi Albániában.

Az emléktáblát Magyarország Tiranai Nagykövetsége, Magyarország Shkodrai Tiszteletbeli Konzulátusa és a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet (MFGI) állíttatta. Az előkészítő munkálatokban jelentős szerepet vállalt intézetünk nyugállományú munkatársa, Scharek Péter is.

Az emléktábla az észak-albániai hegyvidék csaknem 1800 m magasan fekvő, Qafe Thore nevű hágóján került felállításra. Az avatási ünnepséget Magyarország Tiranai Nagykövetsége szervezte. Az ün-

nepségen az albán katolikus egyház képviselője felszentelte az emlékművet, majd avatóbeszédet mondott Heizer Antal nagykövet, Kliti Hoti, Magyarország shkodra-i tiszteletbeli konzulja, Mimoza Halimi, az albán Külügyminisztérium Európa-főosztályának vezetője és Voltana Ademi, Shkodra polgármestere. Az MFGI és egyben a Magyarhoni Földtani Társulat (MFT) képviselőjében Plank Zsuzsanna rövid beszédben méltatta Nopcsa Ferenc tudományos munkásságát, valamint beszédet mondott Kordos László geológus professzor, intézetünk nyugalmazott igazgatója is. Az emlékműnél koszorút helyezett el Heizer Antal és Kliti Hoti a Nagykövetség nevében, Plank Zsuzsanna az MFGI és az MFT nevében, valamint Kordos László magánemberként. Az ünnepségen részt vettek a shkodra-i és a Malesia e Madhe-i régió vezetői, a környező települések előljárói, a helyi társadalmi szervezetek képviselői, illetve a Nopcsa Ferenc emlékét őrző helyi lakosok.

Dr. Plank Zsuzsanna (MFGI)

Sikerrel zárt a Magyar-Mexikói TÉT pályázat

A 2014-2016-ig tartó, „Felszín alatti szénhidrogén szennyeződések roncsolásmentes kimutatása és eltávolítása elektrokinetikus módszerrel” című, magyar-mexikói kétoldalú kutatási projekt keretében egy olyan komplex módszertan kidolgozására került sor, amely a szénhidrogénnel szennyezett talajok kezdeti, diagnosztikai fázisától a kármentesítés validálásáig tart. Az eljárás három tudományos szakterület: a földtan-geofizika, a hidrogeológia és a vegyészet összefogásából jött létre, és alkalmazása a szennyezett talajok in-situ, gazdaságos, ellenőrzött kármentesítésére ad lehetőséget. A projektben magyar részről az MFGI (Dr. Plank Zsuzsanna vezetésével) és a Miskolci Egyetem Hidrogeológiai és Mérnökgeológiai Tanszéke (Dr. szűcs Péter vezetésével) közreműködtek. A mexikói partnerek a Centro de Investigación y Desarrollo Tecnológico en Electroquímica (CIDETEIQ) intézet (Dr. Erika Bustos vezetésével) és a Mexikói Autonóm Egyetem (UNAM, Dr. Gilberto Hernández vezetésével) voltak.

Terepbejárás a mexikói teszterületen /Inseption in the test site in Mexico (Sara Solís-UNAM, Jesús Cardenas -CIDETEIQ, Zsuzsanna Plank -MFGI, Erika Bustos -CIDETEIQ, Claudia Ríos-CIDETEIQ a PEMEX olajvállalat mérnöke- an engineer of PEMEX oil company, Juan Manríques -CIDETEIQ

A projekt megvalósítása folyamán igen sok vizsgálat végrehajtására került sor egy hazai és egy mexikói teszterületen. A hazánkba látogató vendégkutatók számos előadást tartottak a Miskolci, a Szegedi és a Nyugat-

Magyarországi Egyetemen, míg Dr. Plank Zsuzsanna az UNAM földtudomány szakos hallgatói és a CIDETEIQ doktoranduszai számára tartott kurzusokat. A közös kutatási eredmények több konferencia-előadáson, referált szakkikkekben és egy könyvfejezetben kerültek publikálásra. A sikeres együttműködés folytatásaként jelenleg zajlik az Európai Unió H2020 kutatási keret-programjához kapcsolódó közös pályázatok előkészítése.

Dr. Plank Zsuzsanna (MFGI)

NFM-MBFH-MFGI delegáció látogatása Lengyelországban

A lengyel szénbányászat a mai napig kiemelt szerepet játszik az ország energiaellátásában, részben mégis a hazaiakhoz hasonló problémákkal szembesül. A kitermelés és a szénfelhasználás során figyelembe kell venni a környezeti és fenntarthatósági szempontokat, ami mindkét országban új utak keresésére ösztönzi a szakembereket. A 21. század követelményeinek megfelelő, környezetbarát szénkitermelés és felhasználás bevezetése érdekében Lengyelországban az utóbbi években jelentős programokat indítottak a tisztaszén-technológiák vizsgálata, fejlesztése, illetve alkalmazása terén.

A lengyelországi tapasztalatok megismerése céljából az NFM kezdeményezésére négyfős delegáció tett látogatást Varsóban és Katowicében 2016. június 14-15-én. A delegációt, amelynek tagjai Horváth Zoltán főosztályvezető (NFM), Kovács Gábor főosztályvezető-helyettes (MBFH), valamint Püspöki Zoltán és Tolmács Daniella geológusok (MFGI) voltak, június 14-én az Energiaügyi Minisztérium Bányászati Főosztályának igazgatója és munkatársa fogadta. A tárgyalópartnerek ismertették a korszerű szénfelhasználással kapcsolatos (üzemanyagok és elektromos áram nagy hatékonyságú előállítását célzó) kutatásokat, amelyeket a minisztérium felügyel. Lengyelország tagja a Nemzetközi Energia Ügynökség „Clean Coal Centre” nevű kutatási-fejlesztési együttműködési programjának, amelynek célja a tisztaszén-technológiák elterjesztése.

A tapasztalatcsere június 15-én délelőtt Katowicében, a Központi Bányászati Intézetben folytatódott. Az intézet vezetői és munkatársai bemutatták azokat a jelentős nemzeti és nemzetközi projekteket, amelyek keretében kutatásokat folytatnak a művelési módszerek korszerűsítése, a bányászat környezeti hatása, a nyersanyagok hasznosítása és újrahasznosítása, vízgazdálkodás és egyéb témákban, és részt vesznek a bányai par folyamatos modernizálásához szükséges műszaki megoldások kidolgozásában (ld. www.gig.eu/en). Két előadásban számoltak be a tisztaszén-technológiákkal – elsősorban a felszíni és a felszín alatti szénelgázosítással és a szénhez kötött metán kinyerésével – kapcsolatos eredményekről. A magyar delegáció tagjai a szénbányászat hazai helyzetét ismertették, majd a kutatási eredmények, illetve a jövőbeli lehetőségek megvitatása következett.

Délután a magyar küldöttség meglátogatta az intézethez tartozó (Katowicétől kb. 25 km-re található) Barbara Kísérleti Bányát, ami számos tudományos és műszaki kutatási-fejlesztési projektnek biztosít helyszínt, földalatti vágatokban és felszíni laboratóriumokban egyaránt. Itt vizsgálták az utóbbi években a felszín alatti szénelgázosítás folyamatát, részben a felszínen

végrehajtott szimulációk, részben egy kis mélységű (30 m) széntelepben, legújabbán pedig nagyobb mélységben (több száz m) végzett kísérleti égetések keretében. A felszíni szimulációs vizsgálatokhoz építettek egy speciális, tűzálló betonnal bélelt, henger alakú kemencét („reaktort”), amelyben havonta kb. 1 t széntömböt égetnek el. Egy kísérleti szakasz egy hétig tart, ez alatt folyamatosan, több ponton mérik a hőmérsékletet, nyomást és egyéb paramétereket a reaktortérben, valamint a keletkező gáz összetételét. A kísérletek eddigi eredményeit számos publikációban ismertették.

Lengyelország a kitermelt szén össz-mennyisége alapján az első 10 között van a világ országai között. A korszerű szénbányászati lehetőségek kutatásában elért ottani eredmények megismerése fontos ismereteket nyújt a nyersanyag-kutatással és bányászattal foglalkozó hazai szakemberek számára.

Dr. Kovács Gábor (MBFH)

Az Európai Bányahatósági Vezetők éves találkozója Bukarestben

A 2016. évi Európai Bányahatósági Vezetők szokásos éves találkozója szeptember 13-14-én került megrendezésre Bukarestben. A rendezvényen 15 bányahatóság képviseltette magát, legtöbbször vezetői szinten. Magyarországról Zelei Gábor MBFH elnökhelyettes és Dr. Katona Gábor főosztályvezető vettek részt az ülésen.

A résztvevők előadásaikban áttekintették hazájuk bányászatának környezeti és biztonsági kérdéseit. Közülük szinte mindenki jelezte, hogy sok a konfliktus a környezet- és természetvédelem kapcsán a bányavállalkozások és a hatóságok, valamint a civil környezetvédők között.

A jelenlévők alapvetően egyetértettek abban, hogy a bányászatnak is sokkal inkább törekednie kell a

környezethez jobban illeszkedő technológiák fokozottabb használatára. Egyetértettek abban – különösen a németországi megújuló energiatermelés kapcsán kialakult helyzetre tekintettel – hogy a fosszilis energiahordozók bányászatára hosszabb távon szüksége lesz Európának.

A résztvevők közös álláspontként fogalmazták meg, hogy a brüsszeli adminisztráció nem fordít kellő figyelmet a bányászati iparág kérdéseire, ezért javasolták, hogy a legközelebbi összejövételre kapjanak meghívást az Európai Unió érintettjei is.

Végezetül rögzítésre került, hogy a következő évi összejövételre Szlovákiában kerül sor, melynek fő témája az országok ásványi nyersanyag-politikái lesznek.

Dr. Katona Gábor (MBFH)

Hasznos információk

A MFGI Országos Földtani és Geofizikai Szakkönyvtára

A Magyar Földtani és Geofizikai Intézet (MFGI) Földtani és Geofizikai Szakkönyvtára országunk egyetlen, legrégebben működő földtudományi gyűjteménye. A Magyar Állami Földtani Intézet és a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet könyvtáraiból jött létre. A könyvtárak egy szervezeti egységként, de külön gyűjteményként és

Geofizikai Szakkönyvtár

Földtani Szakkönyvtár

eredeti helyükön működnek. A könyvtárak állománya összességében meghaladja a 300 000 leltári egységet. A Geofizikai Szakkönyvtár könyvvállományának elektronikus feldolgozottsága teljes, a Földtani Szakkönyvtáré kb. 15%-os. Az elektronikus katalógus (Hunteka) a <http://hunteka.mfgi.hu/> webcímen érhető el.

Az intézet kiadványait visszamenőlegesen folyamatosan digitalizáljuk, melyek az Elektronikus Periodika Adatbázisban (www.epa.hu) érhetőek el.

Az intézet konzorciumi tagja az EISZ-nek. Az előfizetett adatbázisok (a Science Direct és a Springer adatbázisa) saját kutatóink számára IP szám alapján használhatók, illetve a könyvtáron keresztül külsős olvasók számára is hozzáférhetőek, amely jelentős, tudományos súllyal rendelkező folyóiratok elektronikus elérhetőségét biztosítja általában 10 évre visszamenőleg.

Az MFGI egyik elődintézményének, a Magyar Állami Földtani Intézetnek alapítása óta az országban egyedül itt zajlik földtani térképezés, így a hazánkról megjelent összes, különböző léptékű földtani és geofizikai térkép elérhető térképtárunkban.

Cserés kapcsolataink az említett alapítás óta kiterjednek az egész világra, így már az 1800-as évektől vannak folyóirataink és földtani térképeink Észak- és Dél-Amerikából, Afrikából, Kínából, Indiából is. A mai elektronikus világban a papíron terjesztett cserés

folyóiratok száma csökken, de az elektronikusan elérhető periodikák továbbra is rendelkezésünkre állnak.

Az adatbázishoz történő díjtalan hozzáférést cserébe referáljuk az American Geological Institute-nak a Magyarországon 1995-től megjelent, földtani gyűjtőkörbe tartozó cikkeket, monográfiákat, konferenciaanyagokat. A feldolgozott dokumentumok bibliográfiai tételei a GeoRef lemezeken (közel 2,2 millió rekord) kapja meg a könyvtár, mely helyben kutatható.

A könyvtári dolgozók részt vesznek az intézeti és hazai földtani szakmai folyóiratok on-line adatbázisba való feltöltésében, melyek így a MATARKA (Magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa: <http://matarka.hu/>) honlapján ingyenesen elérhetők. Továbbá részt vállalnak az intézeti dolgozók publikációinak az MTMT-be (Magyar Tudományos Művek Tára) történő feltöltésében.

Az elmúlt évtől havonta változó helyszínen mutatjuk be a könyvtárak ritkaságait egy rövid előadás keretében, amelyek során az olvasók (az állományvédelmi szabályok betartása mellett) kézbe vehetik a több száz éves könyveket, térképeket. Az előadásokat a Magyarhoni Földtani Társulat és a Magyar Geofizikusok Egyesülete is meghirdeti.

A könyvtárak és a térképtárak tevékenysége nyilvános, bárki számára elérhető. A beiratkozás díjtalan. A Földtani Szakkönyvtár hétköznapokon 9–15 óra között, a Geofizikai Szakkönyvtár 9–14 óra között látogatható. Szolgáltatások: szaktájékoztató (e-mailen és telefonon is), fénymásolás, digitalizálás, kölcsönzés, könyvtárközi ellátás, segítség az irodalomkutatásban.

A dokumentumok kölcsönzése a könyvtárak Kölcsönzési Szabályzatának megfelelően történik, melyek honlapunkon elérhetők (<http://www.mfgi.hu/hu/node/71>).

A könyvtárak címe és elérhetősége:

Geofizikai Szakkönyvtár:

1145 Budapest Columbus u. 17–23. Tel.: 06-1-363-2835
elgi.library@mfgi.hu

Földtani Szakkönyvtár:

1143 Budapest, Stefánia út 14. Tel.: 06-1-251-2678
mafi.library@mfgi.hu

Gáspár Anita (MFGI)

Magyarország bányászati múzeumai, gyűjteményei

3. rész: Dornyay Béla Múzeum, Bányászati kiállítóhely, „Salgótarjáni Bányamúzeum”

Az egykori salgótarjáni bányakolónia területén, a Veremoldal keleti szélén található Európa második, hazánk első, természetes, földalatti szénbányászati múzeuma.

A Bányászati Kiállítóhely, közismertebb nevén „Salgótarjáni Bányamúzeum”, mint a nógrádi szénmedence múltját, műszaki emlékeit, a szénbányászat 19-20. századi technológiáját gyűjtő, őrző és bemutató intézmény, a város szívében található József lejtős akna eredeti,

épségben lévő vágatrendszerében alakult ki. A lejtős akna a hajdani József akna (1879-1905) és Károly akna (1889-1914) visszahagyott kis pillérrészek, vetőközök alsó padját művelte 1937-1951 között. Költséges meddővágatokat hajtott, régi fejtési területeket harántolt, sok vizet emelt. Egyike volt a legdrágább, vízveszélyes üzemeknek, ám szenének jó minősége indokolta üzemben tartását. Végtelenkötelű szállítás húzta ki a szénrel rakott csilléket a salgótarján-zagyvapálfalvai keskeny nyomtávú iparvasút szintjére, s innen villamos mozdonyok vitték a baglyasaljai rakodóra. Napi termelése 20 vagon „karós szén” (az alsópadi félterméket a bányászok karóval jelölték meg) volt, s az üvegyár generátorában használták fel. A József lejtős akna fennállásának 14 éve alatt, 776 000 tonna szenet termelt.

Az 1951-es felhagyás után a még épségben megmaradt felsőbb szinti vágatok a központi bányamentő állomás gyakorló tárnajaként működött, fenntartott és szellőztetett bányatérsgként. Az 1962-től meginduló munkálatok során, a vágatok egy részét múzeumi bemutatás céljára alakították át oly módon, hogy megőrizték annak bánya jellegét. 1965. április 30-án nyitották meg hazánk első, földalatti bányászati múzeumát, melyet 1980-ban ipari műemlékké nyilvánítottak. A múzeum látogatója bányatérsgekben jár, amelyet számára alakítottak, bővítettek ki. Láthatja a vágathajtást, nyomon követheti a fejtési-jövesztési munkát, a csákánnyal való jövesztést, a fúró-robbantó, majd a fejtőkalapácsos munkán keresztül a maróhengeres frontfejtésig. Ugyancsak megtekintheti a rakodó és szállító munka változatainak fejlődését.

A Nógrádi Szénbányák 1992-ben felszámolás alá került, majd 1993. április 1-én, a Nógrád Megyei Önkormányzat átvette a Salgótarjáni Bányamúzeumot, és a Nógrádi Történelmi Múzeum kezelésébe adta.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának Alfa-programja, és a Nógrád Megyei Önkormányzat támogatásával, 2005. február 24-én nyitották meg a felújított, új állandó föld alatti kiállítást azzal a céllal, hogy korszerű, élményt adó módon juttassa ismeretekhez, a bányamúzeum látogatóit.

A Földalatti Kiállítóhelyen történő „bányajárás” során a múzeumlátogatók átérezhetik a bányász mesterség veszélyes, embert próbáló nehéz fizikai, de mégis szép munkáját.

Részlet, Dr. Szvircsek Ferenc ipartörténész leírásából

További információk:

<http://dornyaymuzeum.hu/banyaszati-kiallitohely/>

<http://banyamuzeumsalgotarjan.lapunk.hu>

Rendezvények a közeljövőben

Az elkövetkezendő időszakban az alábbi konferenciákon, szakmai képzéseken vesznek részt a MBFH munkatársai:

- 2016.09.14–16.: „Fúrás-robbantástechnika 2016” c. nemzetközi konferencia,
- 2016.09.20–21.: „Rétegserkentés – fókuszban a hidraulikus repesztés” c. konferencia,
- 2016.09.29–30.: 49. Bányagépészeti és Bányavillamosági Konferencia.

IMPRESSZUM

Kiadja: Magyar Bányászati és Földtani Hivatal – Magyar Földtani és Geofizikai Intézet

Szerkesztő: Dr. Katona Gábor és Dr. Palotás Klára

Olvasószerkesztő: Sziráki Mariann, Vatai József

Tördelte: Dr. Palotás Klára

Felelős kiadó: Zelei Gábor MBFH elnökhelyettes, Dr. Fancsik Tamás MFGI igazgató

Cikkek: Dr. Braun Alexandra, Dr. Katona Gábor, Kovács Gábor, Dr. Ó. Kovács Lajos, Veres Imre, Zsadányi Éva (MBFH); Gáspár Anita, Dr. Plank Zsuzsanna (MFGI); Takács Ágnes (NFM)

KAPCSOLAT

Magyar Bányászati és Földtani Hivatal

1143 Budapest, Columbus u. 17-23.

Telefon: +36 1 301 2900

E-mail: hivatal@mbfh.hu

Magyar Földtani és Geofizikai Intézet

1143 Budapest, Stefánia út 14.

Telefon: +36 1 251 0999

E-mail: titkarsag@mfgi.hu

Jelen hírlevél tartalmáért felelős:

Magyar Bányászati és Földtani Hivatal és a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet
A kiadvány letölthető a www.mbfh.hu, illetve a www.mfgi.hu weboldaltól.